

LATVIJAS BANKAS PADOME

K. VALDEMĀRA IELA 2A, RĪGA, LV-1050, LATVIJA. TĀLRUNIS +371 67022300, E-PASTS INFO@BANK.LV, WWW.BANK.LV

ADMINISTRATĪVAIS AKTS

Rīgā

2023. gada 18. decembrī

Nr. 444/10

Par pretcikliskās kapitāla rezerves normas riska darījumiem, kuri noslēgti ar Latvijas Republikas rezidentiem, noteikšanu 1 procenta apmērā

Latvijas tautsaimniecība tās izmēra un atvērtības dēļ ir īpaši pakļauta ārējo norišu ietekmei, t.sk. negaidītiem makrofinansiāliem, ģeopolitiskiem, dabas, pandēmiskiem un tehnoloģiskiem satricinājumiem. Finanšu krīzes rodas ne tikai pārmērīgu finanšu cikla svārstību rezultātā un cikliskā sistēmiskā riska novērtēšanas rādītāji ne vienmēr savlaicīgi un atbilstoši signalizē par šo krīžu tuvošanos.

Lai kredītiestādes būtu noturīgas pret lieliem satricinājumiem, kas var negatīvi ietekmēt finanšu sektora finanšu stabilitāti, tām ir būtiski uzkrāt pietiekamu kapitāla bāzi potenciālo zaudējumu absorbēšanai. Šādu noturības rezervju uzkrāšanu var īstenot, piemērojot pretcikliskās kapitāla rezerves (turpmāk – CCyB¹) normu, kuru, iestājoties negaidītiem satricinājumiem, var samazināt vai atcelt, lai veicinātu kredītiestāžu spēju turpināt piedāvāt finansējumu tautsaimniecībai, tādējādi mazinot finanšu krīžu ilgumu un dziļumu.

Latvijā kredītiestādēm šobrīd nav noteikta tāda makrouzraudzības kapitāla rezerve, kas būtu viegli atbrīvojama negaidītu tautsaimniecības satricinājumu iestāšanās gadījumā. Tādēļ Latvijas Banka ievieš pozitīvas neitrālas CCyB piemērošanas pieeju. Saskaņā ar šo pieeju CCyB norma tiek uzturēta noteiktā bāzes līmenī, kas ir augstāks par nulli finanšu cikla neitrālajā fāzē, kad cikliskais sistēmiskais risks nav ne paaugstināts, ne arī būtiski zems. Latvijas Banka par piemērotu CCyB normas bāzes līmeni ir novērtējusi 1 procentu. Latvijas Banka turpina katru ceturksni novērtēt cikliskā sistēmiskā riska intensitāti. Cikliskajam riskam pieaugot, CCyB norma tiek palielināta proporcionāli tā intensitātei jau no pozitīvās bāzes normas, nevis nulles līmeņa. Krīzes apstākļos, kad riski īstenojas, kā arī atjaunošanās periodā pēc krīzes, CCyB norma var tikt samazināta vai atcelta pavisam.

Šāda pieeja ļauj sākt veidot papildu kapitāla rezerves agrāk finanšu ciklā. Tādā veidā tiek mazināta nenoteiktība arī par risku savlaicīgu identificēšanu un īstenošanos, jo cikliskā sistēmiskā riska rādītāji bieži ir novēloti un nepietiekami paredz nākotnes attīstību, kā arī tie nereti sniedz savstarpēji pretrunīgus signālus. Turklāt negaidīti satricinājumi var iestāties arī neatkarīgi no finanšu cikla fāzes. Saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 35.⁵ panta piekto daļu CCyB normai ir 12 mēnešus garš spēkā stāšanās periods un risku straujas uzkrāšanās gadījumā noturības rezerve var tikt izveidota novēloti. Ja kredītiestāžu sektora

¹ Termins angļu valodā – *countercyclical capital buffer*.

finansiālie rādītāji pieļauj uzsākt kapitalizācijas stiprināšanu agrāk finanšu ciklā, tad to var paveikt pakāpeniskāk un ar mazākiem iespējamiem negatīvajiem blakusefektiem.

CCyB norma 1 procenta apmērā kā piemērots bāzes līmenis novērtēta, balstoties gan uz kvantitatīviem aprēķiniem, gan ekspertu vērtējumu, gan starptautisko pieredzi. Bāzes normas aprēķinā cita starpā ņemts vērā Latvijas Bankas veiktais stresa testa novērtējums par kredītiestāžu sektora vidējo kopējā kapitāla samazinājumu šoka gadījumā, kas nav segts ar esošajām kapitāla prasībām un kredītiestāžu sektorā pieejamo brīvo kapitālu. Tāpat novērtēta arī piemērojamās CCyB normas ietekme kredītiestāžu sektora kopējo kapitāla prasību kontekstā, kā arī, vai prasība nerada negatīvus blakusefektus.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 1. panta trešo daļu vispārīgs administratīvais akts ir arī tāds lēmums, kuru likumā paredzētajos gadījumos iestāde izdod attiecībā uz individuāli nenoteiktu personu loku, kas atrodas konkrētos un identificējamos apstākļos - t.i., tas var tikt izdots uz visām kredītiestādēm, kuras ir saņēmušas atļauju sniegt finanšu pakalpojumus Latvijas Republikā. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 65. panta trešajai daļai, ja piemērojamā tiesību normā noteikts, ka administratīvais akts izdodams, bet nav noteikts tā konkrētais saturs (satura izvēles administratīvais akts), iestāde izdod šo aktu, ievērojot piemērojamā tiesību normā noteiktos ietvarus, un šajos ietvaros, pamatodamās uz lietderības apsvērumiem, nosaka administratīvā akta saturu.

Lai sasniegtu tiesisku mērķi veicināt finanšu stabilitāti un īstenotu Latvijas Bankai Kredītiestāžu likumā noteiktās pilnvaras, Latvijas Bankas likuma 5. pantā un C sadaļā noteiktās funkcijas, kā arī ņemot vērā vienoto Eiropas Centrālās bankas nostāju makrouzraudzības politikas jomā euro zonā, kas tiek īstenota saskaņā ar Eiropas Padomes 2013. gada 15. oktobra Regulu (ES) Nr. 1204/2013, ar ko Eiropas Centrālajai bankai uztic īpašus uzdevumus saistībā ar politikas nostādņēm, kas attiecas uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību, Latvijas Bankai ir nepieciešams noteikt makrouzraudzības kapitāla rezerves prasību, kas stiprinātu kredītiestāžu noturību un būtu izmantojama krīzes apstākļos.

Minētā mērķa sasniegšanai CCyB ir vispiemērotākā makrouzraudzības kapitāla rezerves prasība, jo tā ir elastīgi atbrīvojama negaidītu tautsaimniecības satricinājumu iestāšanās gadījumā, un tā veicina kredītiestāžu spēju absorbēt zaudējumus un turpināt tautsaimniecības kreditēšanu finanšu krīžu laikā. Šī administratīvā akta mērķi nav iespējams sasniegt ar citiem līdzvērtīgiem līdzekļiem, jo citas makrouzraudzības kapitāla rezervju prasības pamatā veicina noturību pret citiem riskiem un tās nav tik elastīgi pielietojamas negaidītu tautsaimniecības satricinājumu gadījumā. Tādējādi CCyB normas piemērošana un ar to saistītie kredītiestādei veicamie kapitāla stiprināšanas pasākumi attaisno ievērojamu sabiedrības ieguvumu.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 62. panta otro daļu personas viedokļa un argumentu noskaidrošana nav nepieciešama, ja no gadījuma būtības izriet, ka personas viedokļa noskaidrošana nav adekvāta. Proti, tā kā atbilstoši faktiskajiem apstākļiem tiek izdots vispārīgs administratīvais akts un Latvijas Banka izdod šo administratīvo aktu nolūkā savlaicīgi stiprināt kredītiestāžu gatavību pret iespējamiem finanšu satricinājumiem nākotnē, kā arī tā kā 2023. gada 19. jūlijā Latvijas Banka jau sniedza publisku paziņojumu par tās nodomu 2023. gada decembrī pieņemt lēmumu par CCyB normas pakāpenisku palielināšanu līdz 1 procentam, un finanšu sektora dalībnieku iebildumi netika saņemti, Latvijas Bankas ieskatā šobrīd sabiedrības viedokļa uzklauššana administratīvā akta izdošanas procesā nebūtu adekvāta un lietderīga.

Pamatojoties uz Kredītiestāžu likuma 35.⁵ panta pirmo, trešo un piekto daļu un Administratīvā procesa likuma 65. panta trešo daļu,

Latvijas Bankas padome n o l e m j:

1. Noteikt CCyB normu riska darījumiem, kuri noslēgti ar Latvijas Republikas rezidentiem, 1 procenta apmērā.

2. Lēmuma 1. punktā noteikto CCyB normu 0.5 procenta apmērā kredītiestāde tai specifiskās CCyB prasības aprēķinā piemēro no 2024. gada 18. decembra, bet 1 procenta apmērā no 2025. gada 18. jūnija līdz brīdim, kad, ņemot vērā ciklisko sistēmisko risku novērtējumu un citus būtiskus apsvērumus, Latvijas Banka koriģēs 1 procentu apmērā noteikto CCyB normu.

Ar šā lēmuma spēkā stāšanos spēku zaudē Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 2021. gada 27. aprīļa lēmums Nr. 49 "Par precikliskās kapitāla rezerves normas riska darījumiem, kuri noslēgti ar Latvijas Republikas rezidentiem, noteikšanu".

Viena mēneša laikā no dienas, kad šis administratīvais akts ir paziņots adresātam, atbilstoši Administratīvā procesa likuma 76. panta otrajai daļai šo administratīvo aktu var apstrīdēt Latvijas Bankā vai atbilstoši Administratīvā procesa likuma 188. panta otrajai daļai un Kredītiestāžu likuma 99.¹ panta trešajai daļai pieteikumu par Latvijas Bankas izdotā administratīvā akta pārsūdzēšanu var iesniegt Administratīvajā apgabaltiesā (Baldones ielā 1A, Rīgā).

**ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU
ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**

Latvijas Bankas prezidents

M. Kazāks